

CUPRINS

CAPITOLUL I

PERSOANELE – SUBIECTE ALE RAPORTULUI JURIDIC CIVIL

Secțiunea I- a. Considerații generale privind persoana fizică

1.1. Noțiunea de persoană fizică	15
1.2. Noțiunea de subiecte de drept civil	18
1.3. Categoriile de persoane – subiecte de drept civil	19

Secțiunea a II-a. Capacitatea civilă a persoanelor

2.1. Definirea noțiunii de capacitate civilă	19
2.2. Caracterele juridice ale capacității civile	20
2.3. Structura capacității civile	22

Subsecțiunea a I-a Capacitatea de folosință a persoanei fizice

1. Noțiunea capacității de folosință	22
2. Caractere juridice ale capacității de folosință	23
3. Cadrul juridic al reglementării capacității de folosință	27
4. Clasificarea persoanelor fizice	28
2. Începutul capacității de folosință	29
2.1. Regula privind dobândirea capacității de folosință a persoanei fizice de la naștere	29
2.2. Excepția dobândirii capacității de folosință a persoanei fizice	30
2.2.1. Reglementarea legală a excepției	30
2.2.2. Condițiile de aplicare a excepției	30
2.2.3. Timpul legal al concepțiunii	32
2.2.4. Reproducerea umană asistată medical cu terț donator	33
3. Conținutul capacității de folosință a persoanei fizice	34
3.1. Noțiune	34
3.2. Îngrădiri ale capacității de folosință	36
3.2.1. Noțiune	36
3.2.2. Criterii de clasificare ale incapacităților	36
4. Încetarea capacității de folosință a persoanei fizice	39
4.1. Momentul în care are loc încetarea capacității de folosință a persoanei fizice	39
4.1.1. Reglementarea legală	39
4.1.2. Reguli privind stabilirea datei morții	40
4.2.2. Declararea judecătorească a morții	41
4.2.2.1. Definirea noțiunii și reglementare	41
4.2.2.2. Procedura declarării judecătorești a morții	43
4.2.2.3. Rectificarea datei morții	45
4.2.2.4. Efectele hotărârii declarative de moarte	45
4.2.2.5. Anularea hotărârii declarative de moarte	46

Subsecțiunea a II- a Capacitatea de exercițiu a persoanei fizice

1. Definiția capacității de exercițiu	49
1.2. Premisele capacității de exercițiu ale persoanei fizice	50
1.3. Fazele capacității de exercițiu ale persoanei fizice	51
1.4. Caracterele juridice ale capacității de exercițiu a persoanei fizice	52
2. Lipsa capacității de exercițiu a persoanei fizice	53
2.1.1. Reglementarea legală	53
2.2. Reprezentarea legală a persoanei fizice lipsite de capacitate de exercițiu	54
2.3. Actele juridice civile care pot fi încheiate valabil de cel lipsit de capacitatea de exercițiu	55
2.4. Sancțiunea actelor încheiate de cel lipsit de capacitate de exercițiu	56
3. Capacitatea de exercițiu restrânsă	57
3.1. Definiție. Reglementare	57
3.2. Începutul capacității de exercițiu restrânsă	58
3.3. Conținutul capacității de exercițiu restrânsă	59
3.4. Încetarea capacității de exercițiu restrânsă	62
4. Capacitatea de exercițiu deplină	63
4.1. Noțiune	63
4.2. Dobândirea capacității de exercițiu depline	63
4.3. Conținutul capacității de exercițiu depline	64
4.4. Încetarea capacității de exercițiu	65
5. Sancțiunea nerespectării dispozițiilor legale referitoare la capacitatea de exercițiu	65
6. Respectul ființei umane și al drepturilor ei inerente	66
6.1. Generalități	66
6.2. Drepturile la viață, la sănătate și la integritate ale persoanei fizice	68
6.3. Respectul vieții private și al demnității persoanei umane	70
6.4. Respectul datorat persoanei și după decesul său	73

CAPITOLUL II

IDENTIFICAREA PERSOANEI FIZICE

Secțiunea I-a. Chestiuni preliminare

1. Noțiune. Natura juridică	75
2. Necesitatea identificării persoanei fizice	76
3. Atributele (mijloacele) de identificare a persoanei fizice	76

Secțiunea a II-a. Numele

1. Definiție	78
2. Caracterele juridice ale numelui	80
3. Numele de familie și modul de dobândire	81
4. Modificarea numelui de familie	84
4.1. Modificarea numelui de familie determinată de schimbări ale filiației	85
4.2. Modificarea numelui de familie determinată de adopție	87

4.2.1. Încuviințarea adopției	88
4.2.2. Încetarea adopției	88
4.3. Modificarea numelui de familie determinată de căsătorie	89
4.4. Schimbarea numelui pe cale administrativă	90
4.4.1. Noțiune. Reglementare	90
4.4.2. Titularii prevederilor legale privind schimbarea numelui pe cale administrativă	91
4.4.3. Cazurile de schimbare a numelui pe cale administrativă	91
4.4.4. Procedura de schimbare a numelui	93
4.5. Retranscrierea numelui de familie și a prenumelui	96
5. Prenumele	97
5.1. Definiție	97
5.2. Stabilirea prenumelui	97
5.3. Schimbarea prenumelui	98
5.4. Retranscrierea prenumelui	98
6. Pseudonimul și porecla	98
6.1. Pseudonimul	98
6.2. Porecla	99
7. Codul numeric personal	99
8. Cartea de identitate genetică	100
Secțiunea a-III-a Domiciliul și reședința	
1. Noțiunea de domiciliu	100
2. Importanța domiciliului	102
3. Caracterele juridice ale domiciliului	103
4. Felurile domiciliului	104
4.1. Domiciliul de drept comun (voluntar)	104
4.1.1. Stabilirea domiciliului	104
4.1.2. Schimbarea domiciliului de drept comun (voluntar)	105
4.1.3. Dovada domiciliului de drept comun	107
4.2. Domiciliul legal	108
4.2.1. Noțiune. Caractere.	108
4.2.2. Caracteristicile domiciliului legal	109
4.2.3. Categori de persoane care au domiciliul legal	109
4.2.4. Schimbarea domiciliului legal	111
4.2.5. Dovada domiciliului legal	111
4.3. Domiciliul profesional	111
4.4. Domiciliul ales (convențional)	111
4.4.1. Definiție	111
4.4.2. Natura juridică	112
5. Reședința persoanei fizice	113
5.1. Noțiune. Reglementare	113
5.2. Caracterele juridice	113
5.3. Importanța reședinței	113
5.4. Stabilirea reședinței	114
5.5. Schimbarea reședinței	115

5.6. Dovada reședinței	115
Secțiunea a IV-a Starea civilă	
1. Cosiderații introductive	115
1.1. Noțiunea și conținutul stării civile	115
1.2. Caracterele juridice ale stării civile	116
1.3. Starea civilă și posesia de stat	118
2. Înregistrările de stare civilă	119
2.1. Definiție	119
2.2. Feluri (categorii) de înregistrări de stare civilă	119
2.3. Organizarea înregistrărilor de stare civilă	120
2.4. Regulile privind înregistrările de stare civilă	121
3. Actele de stare civilă	136
3.1. Definiție	136
3.2. Natura juridică	136
3.3. Reconstituirea și întocmirea ulterioară a actului de stare civilă	137
3.4. Anularea, modificarea, rectificarea și completarea actelor de stare civilă	137
3.5. Procedura judiciară de anulare, completare și modificare a actelor de stare civilă	139
3.6. Procedura administrativă a rectificării	139
4. Acțiunile de stare civilă	140
4.1. Definiție	140
4.2. Clasificare. Criterii	140
5. Proba stării civile	142

CAPITOLUL III

OCROTIREA PERSOANELOR FIZICE PRIN MIJLOACE DE DREPT CIVIL

Secțiunea I-a. Sistemul mijloacelor juridice de ocrotire a omului 143

1.1. Definirea sistemului mijloacelor juridice de ocrotire a omului	143
1.2. Categorii de persoane fizice supuse ocrotirii prin mijloace juridice de drept civil	143
1.3. Reglementări interne și internaționale în materie. Enumerare	144

Secțiunea a II-a. Ocrotirea minorului

2.1. Ocrotirea minorului prin părinți (autoritatea părintească)	145
2.1.1. Noțiunea ocrotirii părintești	145
2.1.2. Principiile generale care stau la baza ocrotirii părintești	146
2.1.3. Exercițarea autorității părintești	148
2.1.4. Conținutul autorității părintești	148
2.1.5. Efectele divorțului cu privire la raporturile dintre părinți și copiii lor minori	149
2.1.6. Răspunderea părinților	150
2.1.7. Decăderea din exercițiul drepturilor părintești	150
2.1.8. Încetarea autorității părintești	151
2.2. Ocrotirea minorului prin tutelă	151

2.2.1. Definiție	151
2.2.2. Principiile care guvernează tutela minorului	153
2.2.3. Deschiderea tutelei	154
2.2.4. Capacitatea de a fi tutore	156
2.2.5. Consiliul de familie	157
2.2.6. Exercitarea tutelei	158
2.2.7. Încetarea tutelei	163
2.2.8. Răspunderea tutorelui	164
2.3. Protecția specială a copilului	165
Secțiunea a III-a. Ocrotirea interzisului judecătoresc	
3.1. Noțiunea interdicției judecătorești	167
3.1.1. Definiție	167
3.1.2. Reglementarea juridică	167
3.2. Condițiile punerii sub interdicție	169
3.3. Procedura punerii sub interdicție	170
3.4. Efectele punerii sub interdicție judecătorească	170
3.5. Încetarea interdicției	172
Secțiunea a IV-a Protecția persoanelor cu tulburări psihice	173
Secțiunea a V-a. Ocrotirea persoanei fizice prin curatelă	
5.1. Noțiune. Clasificare. Reglementare	176
5.2. Cazurile de instituire a curatelei	177
4.3. Procedura instituirii, conținutul ocrotirii și încetarea curatelei	178

CAPITOLUL IV

PERSOANA JURIDICĂ – SUBIECT DE DREPT CIVIL

Secțiunea I-a. Considerații introductive	
1.1. Noțiunea de persoană juridică	181
1.1.1. Definiție	181
1.1.2. Terminologie	183
1.1.3. Reglementarea persoanei juridice	184
Secțiunea a II-a. Clasificarea persoanelor juridice	
2.1. Criterii de clasificare	185
Secțiunea a III-a. Elementele constitutive ale persoanelor juridice	
3.1. Considerații generale	187
3.2. Aspecte care circumstanțiază elementele constitutive	187
3.3. Conținutul elementelor constitutive	188
3.3.1. Organizarea de sine stătătoare (proprie)	188
3.3.2. Patrimoniul propriu	191
3.3.3. Scopul propriu	193

CAPITOLUL V

ÎNFIINȚAREA PERSOANEI JURIDICE

Secțiunea I-a. Chestiuni preliminare	
1.1. Noțiunea de înființare a persoanei juridice	197
1.2. Modurile de înființare a persoanei juridice	198

Secțiunea a II-a. Conținutul modurilor de înființare

2.1. Înființarea persoanei juridice prin <i>act de înființare al organului competent</i>	199
2.2. Înființarea persoanelor juridice <i>prin act de înființare al celor care o constituie, autorizat, în condițiile legii</i>	200
2.3. Înființarea persoanelor juridice <i>printr-un alt mod prevăzut de lege</i>	203
2.4. Înregistrarea persoanei juridice	203
2.5. Nulitatea persoanei juridice	204
2.5.1. Cauzele de nulitate	204
2.5.2. Efectele nulității persoanei juridice	204

CAPITOLUL VI

CAPACITATEA CIVILĂ A PERSOANEI JURIDICE

3.1. Capacitatea juridică și capacitatea civilă a persoanei juridice	207
3.2. Definiție și structura capacității civile a persoanei juridice	207
3.3. Capacitatea de folosință a persoanei juridice	208
3.3.1. Noțiunea de capacitate de folosință a persoanei juridice	208
3.3.2. Caracterele juridice ale capacității de folosință a persoanei juridice	208
3.3.3. Începutul capacității de folosință a persoanei juridice	210
3.3.4. Începutul capacității de folosință anticipată a persoanei juridice	212
3.3.5. Conținutul capacității de folosință a persoanei juridice	214
3.3.5.1. Conținutul capacității de folosință anticipată a persoanelor juridice	214
3.3.5.2. Conținutul capacității de folosință deplină a persoanei juridice	215
3.3.5.3. Principiul specialității capacității de folosință a persoanei juridice	215
3.3.6. Încetarea capacității de folosință a persoanei juridice	218
3.3.6.1. Încetarea capacității de folosință anticipată a persoanei juridice	218
3.3.6.2. Încetarea capacității de folosință deplină a persoanei juridice	219

CAPITOLUL VII

CAPACITATEA DE EXERCİTIU A PERSOANEI JURIDICE

Secțiunea I-a. Noțiunea și specificul capacității de exercițiu a persoanei juridice

1.1. Definiția capacității de exercițiu a persoanei juridice	221
1.2. Reglementarea generală a capacității de exercițiu a persoanei juridice	222
1.3. Reglementările speciale ale capacității de exercițiu a persoanei juridice	223

Secțiunea a II-a. Începutul, conținutul și încetarea capacității de exercițiu a persoanei juridice

2.1. Începutul capacității de exercițiu a persoanei juridice	225
2.2. Conținutul capacității de exercițiu a persoanei juridice	226
2.2.1. Principiile care stau la baza realizării conținutului capacității de exercițiu a persoanei juridice	227
2.3. Nulitatea actelor emise de organele de conducere ale persoanei juridice. Suspendarea actelor atacate	231
2.4. Încetarea capacității de exercițiu a persoanei juridice	232

CAPITOLUL VIII**IDENTIFICAREA PERSOANEI JURIDICE****Secțiunea I-a. Chestiuni preliminare 233**

1.1. Noțiunea și importanța identificării persoanei juridice	233
1.1.1. Noțiune	233
1.1.2. Importanța identificării persoanei juridice	234
1.2. Natura juridică a identificării persoanei juridice	234
1.3. Ocrotirea atributelor de identificare a persoanelor juridice	235

Secțiunea a II-a. Atributele (mijloacele) de identificare a persoanei juridice

2.1. Enumerarea și clasificarea atributelor de identificare	235
2.2. Denumirea persoanei juridice	236
2.2.1. Definiție	236
2.2.2. Conținutul dreptului la denumire	236
2.2.3. Stabilirea și schimbarea denumirii	236
2.3. Sediul persoanei juridice	238
2.3.1. Definiție	238
2.3.2. Clasificare	238
2.3.3. Conținutul dreptului la sediu	239
2.3.4. Stabilire și schimbare	240
2.4. Naționalitatea persoanei juridice	240

Secțiunea a III-a. Alte atribute de identificare

3.1. Contul bancar al persoanei juridice.....	241
3.2. Codul de identificare fiscală al persoanei juridice	241
3.3. Codul unic de înregistrare	241
3.4. Firma	242
3.5. Marca	242
3.6. Telefonul, telexul, faxul, adresa de e-mail	242

CAPITOLUL IX**REORGANIZAREA PERSOANEI JURIDICE****Secțiunea I-a. Noțiune, forme și efecte**

1.1. Noțiunea de reorganizare a persoanei juridice	243
1.1.1. Reglementare. Definiție.	243
1.1.2. Competența de a decide reorganizarea persoanei juridice	244
1.2. Formele reorganizării persoanelor juridice	245

1.2.1. Enumerarea formelor reorganizării	245
1.3. Efectele reorganizării persoanei juridice	248
1.3.1. Chestiuni prealabile	248
1.3.2. Efectele de drept civil ale reorganizării persoanei juridice	248
1.3.2.6. Opoziția	253

CAPITOLUL X

ÎNCETAREA PERSOANEI JURIDICE

Secțiunea I-a. Noțiune și moduri de încetare

1.1. Noțiunea de încetare a persoanei juridice	255
1.1.1. Definiție	255
1.1.2. Reglementare	255
1.2. Modurile de încetare a persoanei juridice	256

Secțiunea a II-a. Dizolvarea persoanei juridice

2.1. Noțiunea de dizolvare a persoanei juridice	256
2.1.1. Definiție	256
2.2. Cauzele privind dizolvarea persoanei juridice	257
2.2.1. Cazurile reglementate Codul civil	257
2.2.2. Cazuri de dizolvare pentru anumite categorii de persoane juridice prevăzute în legi speciale	257
2.3. Clasificarea cauzelor de dizolvare	263
2.4. Efectul dizolvării este lichidarea persoanei juridice	264
2.4.1. Noțiunea de lichidare	264
2.4.2. Reglementare	265
2.4.3. Conținutul operațiunii juridice de lichidare	267
2.4.4. Destinația bunurilor rămase după încheierea operațiunii de lichidare	268
2.4.5. Capacitatea civilă a persoanei juridice pe durata lichidării	268
2.4.6. Momentul la care încetează persoana juridică dizolvată	269

Secțiunea a III-a. Transformarea persoanei juridice

3.1. Noțiune	269
3.1.1. Definiție	269
3.1.2. Autonomia transformării persoanei juridice	270
3.2. Cazuri de transformare a persoanei juridice	270
3.3. Efectele transformării persoanei juridice	271

BIBLIOGRAFIE	273
---------------------------	------------

CAPITOLUL I

PERSOANELE – SUBIECTE ALE RAPORTULUI JURIDIC CIVIL¹

Secțiunea I- a. Considerații generale privind persoana fizică

1.1. Noțiunea de persoană fizică

În definirea noțiunii de *persoană* în general s-a avut în vedere faptul că aceasta reprezintă „*un individ al speciei umane, omul considerat prin totalitatea însușirilor sale fizice și psihice*”².

În completarea concepției clasice³, potrivit căreia dreptul în general nu studiază persoana omenească în toată integritatea ei și că știința dreptului nu se ocupă de persoane decât numai cu privire la reglementarea raporturilor reciproce

¹ E. Chelaru, în *Noul Cod civil. Comentariu pe articole, art. 1-2664*. Coordonatori: FL.A. Baiaș, E. Chelaru, R. Constantinovici,, Editura C.H. Beck, București, 2012, pp. 25-116; M. Paraschiv, în colectiv, *Noul Cod civil. Note. Corelații. Explicații*. Editura C.H. Beck, București, 2011, pp. 11-35; L. Irinescu, în colectiv *Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență, vol.I.Art.1-952.Despre Legea civilă. Persoanele. Familia. Bunurile*. Editura Hamangiu, București, 2012, pp. 67 și urm.; T. Țiclea, *Dispoziții în materia persoanelor*, în *Noul Cod civil. Studii și comentarii. Vol. I Cartea I și Cartea a II-a (art. 1-534)* Coordonator, M. Uliescu, Editura Universul Juridic, București, 2012, pp. 143 și urm.

² Academia Română, *Dicționarul Explicativ al limbii române*, Editura Universul Enciclopedic, București, 1998, p. 783; O. Ungureanu, C. Jugastru, *Drept civil. Persoanele*. Ediția a II-a revizuită, Editura Hamangiu, București, 2007, p. 3; O. Ungureanu, C. Munteanu, *Drept civil. Persoanele în reglementarea noului Cod civil*, Editura Hamangiu, București, 2011, p. 3; O. Ungureanu, C. Munteanu, *Drept civil. Persoanele în reglementarea noului Cod civil*, Editura Hamangiu, București, 2013, p. 3; O. Ungureanu, C. Munteanu, *Drept civil. Persoanele în reglementarea noului Cod civil*. Ediția a 3-a revăzută și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2015, p. 3; C.T. Ungureanu, *Drept civil. Partea generală, Persoanele (În reglementarea noului Cod civil)*, Editura Hamangiu, București 2012, p. 318; P. Trușcă, A.M. Trușcă, *Drept civil. Persoanele*. Editura Universul Juridic, București, 2013, pp. 1-12; I. R. Urs, C. Todică, *Drept civil. Persoana fizică. Persoana juridică*, Editura Universitară București, 2007, p. 13; I. Ciochina-Barbu, *Drept civil. Persoanele*. Editura Junimea Iași 2008, p. 9; I. Ciochina-Barbu, *Drept civil. Persoanele (în reglementarea noului Cod civil)*, Editura PIM Iași, 2012, p. 15.; I. Ciochină-Barbu, C. Jora, *Drept civil Persoanele*, Editura Pro Universitaria, București 2015, pp. 15 și urm.; M. Fodor, S. Popa, *Drept civil. Teoria generală. Persoanele. Note de curs*, Editura Universul Juridic, București, 2017, pp. 254 și urm.; C.T. Ungureanu, I.-Al. Toader, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*. Ediția a 4-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2019, pp. 431 și urm.

³ C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al Băicoianu, *Tratat de drept civil român*, vol. I, Editura All, București, 1996, p. 133.

infinat de variate ce se nasc între ele, unii autori⁴ constată, pe bună dreptate, că această concepție avea în vedere individul numai fragmentar în referire la: numele, domiciliul, actele de stare civilă, pe când astăzi dreptul civil studiază corpul uman, organele și țesuturile detașate de el și chiar durerea fizică sau psihică.

Apreciem că această multiplicare a sferei de reglementare a ființei umane ca subiect de drept civil își are explicația în caracterul dinamic al dreptului în general, în sensul de a-și fi extins sfera de reglementare și asupra domeniilor noi în care este implicată specia umană ca urmare a dezvoltării impetuoase a științei medicale și implicit a apariției de noi raporturi juridice civile, cum ar fi cele dintre donatorul de organe, țesuturi sau celule de la o persoană în viață ori de la o persoană decedată și beneficiarul acestora; cele privitoare la consecințele reproducerii umane asistate medical cu un terț donator (privind regimul filiației, consimțământul, contestarea filiației, răspunderea tatălui, confidențialitatea informațiilor, raporturile dintre tată și copii etc.).

Etimologic, termenul de *persoană* derivă din latinescul *persona*, care la romani desemna masca pe care o purtau actorii antici pe scenă sugerând personajul pe care-l interpretau.

Pornindu-se de la această semnificație a noțiunii s-a ajuns la concluzia că *persoana* exprimă de fapt *rolul omului de actor pe scena vieții juridice*⁵ sau că *subiectul de drept este masca juridică a persoanei*.

Din acest cuvânt „derivă termenul de *personalitate*, care îi permite fiecărui om să participe deplin la demnitatea umană și să acceadă prin puterea spiritului său la cunoașterea științifică a naturii; personalitatea este cea care permite reunirea corpului și a spiritului”.⁶

Personalitatea, din punct de vedere lingvistic, are mai multe înțelesuri; ea a fost definită ca fiind: „1. Ceea ce este propriu, caracteristic fiecărei persoane și o distinge ca individualitate conștientă și liberă; ansamblu de trăsături morale sau intelectuale prin care se remarcă o persoană; felul propriu de a fi al cuiva. 2. Persoană cu aptitudini deosebite și cu alese însușiri intelectuale și morale, care se realizează și se manifestă în mod practic prin reușite într-un anumit domeniu de activitate. 3. Persoană care deține o funcție importantă în viața politică, socială, culturală”⁷. În aceste sensuri se poate vorbi de personalitate economică, socială, politică, afectivă etc.

⁴ O. Ungureanu, C. Munteanu, *op.cit.*, 2011, p.3; O. Ungureanu, C. Munteanu, *op.cit.*, 2013, p. 3. O. Ungureanu, C. Munteanu, *op.cit.*, 2015, p. 3.

⁵ G. Boroi, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*. Ediția a 4-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2010, p. 346; R. Martin, *Personne et sujet de droit*, în *Revue Trimestrielle de Droit Civil* (Paris), nr. 4/1981, p. 785; T. Țiclea, *Dispoziții în materia persoanelor*, în *Noul Cod civil. Studii și comentarii. Vol. I, Cartea I și Cartea a II-a (art. 1-534)* Coordonator, M. Uliescu, Editura Universul Juridic, București, 2012, pp. 143 -154.

⁶ A. Supiot, *Homo Juridicus. Eșeu despre funcția antropologică a dreptului*, Imagine și prefață de M.D. Bob, Editura Rosetti Educațional, București, 2001, p. 65; O. Ungureanu, C. Munteanu, *op.cit.*, 2013, pp. 3-4.; O. Ungureanu, C. Munteanu, *op.cit.*, 2015, pp. 3-4.

⁷ Academia Română, *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, Coordonatori: I. Coteanu, L. Seche, M. Seche, Editura Universul Enciclopedic, București, 1998, p. 783.